

GLASLO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSL

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, priličje. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. —

Štev. 35.

LJUBLJANA, četrtek, 13. decembra 1923.

Izid angleških volitev in delavstvo.

Do komaj enem letu vladanja konservativne stranke so se izvršile pretekli teden v Angliji nove parlamentarne volitve, ki naj bi dale konservativni stranki večjo parlamentarno večino, s katero bi mogla konservativna stranka dosledneje sprovajati svojo reakcionarno politiko. Konservativci in njihov šef ter dosedanji ministrski predsednik Baldwin je hotel s temi volitvami uglediti pot reakciji.

Da moremo razumeti posledice rezultata volitev v Angliji, moramo na kralko očrtati dosedanjo politiko konservativne, Baldwinove vlade. Zunanja politika Baldwinova je obstojala v dveh značilnostih: prekiniti odnose s sovjetsko Rusijo in s papirnati prahom otežkočiti tek zmagovitega voza Poincaréjeve francoske buržuazije, ali nikdar ne popolnoma zapreti poli francoskemu imperializmu. — Reakcionarna Baldwinova vlada, ki je zelo zmanjšala internacionalni ugled Anglije, je v Angliji sami pospešila ofenzivo podjetnikov proti delavcem. Preslab, obranil angleška tržišča pred francoskim imperializmom, se je čutil Baldwinov kabinet dovolj močan, da zapre pot angleški industriji v Rusijo.

V evropski politiki ni preostalo konservativcem, ki so v skrbi predvsem za angleške kolonije, nič drugega, kot da ali pred Poincaréjem kapitulirajo ali pa da obvarujejo prestž Anglije s tem, da se drže izolirano od dogodkov v celinski Evropi. Konservativci so se odločili za zadnje in izdali kot svojo glavno volivno parolo: uvedbo zaščitnih carin. S to parolo so hoteli konservativci dobiti glasov tudi med delavci, katerim so govorili, da se bo s tem zaščitila angleška industrija in zmanjšala brezposelnost. Zaščitna carina pa naj bi v resnici obvarovala angleške industrijske magnate pred ceneno nemško konkurenco, dala naj bi jim možnost, da bi držali kvišku visoke angleške cene in utrdili svoje fruste in monopole na račun konsumentov. Carinski dohodki bi tudi olajšali po vojnih dolgovih obremenjene angleške finance.

Ta volivni klic konservativcev je dosegel to, da se je ostala angleška buržuazija zbrala pod eno liberalno stranko, ki je bila doslej razdeljena v pristaše Lloyd Georgea in Asquitha.

Pri tej jasni volivni grupaciji angleške buržuazije ni bilo težko »Delavski stranki« (Labour Party), politični zastopniki angleškega delavskega razreda, poslali svoj volivni program. Ona bi v svojem volivnem programu morala ostro izraziti interese delavstva in malih kmetov nasproti interesom angleške buržuazije. Delavska stranka pa je sestavila svoj volivni program na sledeči bazi: šanse meščanske vlade ne popolnoma spodkopati in malomeščanskih volivcev ne prestrašiti z ostrim poudarkom razrednega značaja svoje stranke.

In kaj je zahteval v glavnem volivni manifest angleške delavske stranke? V internacionalni politiki: vzpostava miru ali ne potom zavzetja oblasti po delavskem razredu, ampak po pacifično meščanski metodi, po utrditvi

»Zveze narodov«, upostava odnosov s sovjetsko Rusijo, da bi se s tem — kot se je izrazil Macdonald, vodja angleške delavske stranke — »vzgojevalno vplivalo na slabo vzgojene ruske boljševike«. V notranji politiki: delovna možnost za brezposelne, nacionaliziranje rudnikov in železnic in obdavčenje kapitala nad 5000 funtov itd.

S fakim volivnim programom so se nadejali voditelji angleške delavske stranke, da bodo mogli stvoriti vladno koalicio z liberalci. Kajti angleška delavska stranka ni danes še izdaleka tudi v reformističnem smislu kaka marksistična stranka. Tip v angleški delavski stranki je še vedno delavska aristokracija, vzgojena v duhu anglosaškega patriotizma in ločena od delavske množice.

»Mir na svetu in blagostanje v hiši!« — to je bil vodilni motiv volivnega manifestu te Labour Party. To se pravi: trdno, angleško svetovno gospodarstvo in dobra prebava. Šport, nogomet, hiša in vrta. To je ideal angleške delavske aristokracije in malomeščanstva. Radi tekega volivnega programa ni nič ženovalo Baldwinovega sina, aristokratskih dam prisne plave krvi, fino čutečih akademikov, pastorej in nedeljskih pridigarjev, da so pri teh volitvah navdušeno agitirali za to salonsko zmžno stranko.

Angleški komunisti se dobro zavdajo malomeščanskega značaja politike angleške delavske stranke. Kljub temu so postavili na kandidatsko listo te stranke nekaj sodrugov in sklenili, da volijo z njo. Kajti komunistom se gre za eno: obramba pred reakcionarno ofenzivo. Z istočasnim odkrivanjem praznin volivnega programa Labour Party in poudarjanjem resničnih razrednih ciljev angleškega proletariata vršijo angleški komunisti pravilno taktiko radikaliziranja angleške delavske stranke od znotraj, podpreti izvolitev levo orientiranih delavcev, pospešiti razvoj močnega levega krila v delavski stranki.

V svrhu leve preorientacije angleškega proletariata je tudi koristno, da predela angleški delavski razred politiko njegovih dosedanjih voditeljev, ki so pripravljani iti z meščansko stranko v vlado. Kajti šele tedaj bo zazijal prepad med strankino aristokracijo in delavskimi množicami in s tem se bo začel hitro razredno-revolucionarno prebujati angleški delavski razred, ki bo potem pozilivno pripomogel svetovnemu osvobojenju proletarskih množic.

Po tem kratkem pogledu na današnje angleške razmere nam je lahko presoditi pomen rezultata volitev, ki je bil sledeč:

Konservativci dobili 254 mandatov, 5,417.000 glasov.
 Liberalci so dobili 149 mandatov, 4,255.000 glasov.
 Delavska Stranka je dobila 192 mandatov, 4,700.000 glasov.
 Ostali so dobili 7 mandatov, 97.000 glasov.
 Doslej so imeli:
 konservativci 346 mandatov,
 liberalci 117 mandatov,

Delavska Stranka 144 mandatov.
 Komu pripade še ostalih 13 mandatov, še ni točno znano, kar na stvari ne bo nič izpremenilo. Od 21 milijonov volivcev se je udeležilo volitev 14 milijonov, t. j. 66%.
 Konservativna stranka ne bo mogla

Milan Lemež:

Obračun s krščanskimi socialci.

Pred razpisom ljubljanskih občinskih volitev se je obrnil name narodni socialist luvan z vprašanjem, če bi bili mi pripravljene stvoriti volivni blok za predstoječe volitve. Isto vprašanje je stavil malo pozneje name klerikalec Kremžar. Oba sta dobila od mene negativen odgovor: »Mi pojdemo samostojno, v volitve!« je bil moj odgovor.

Da pa je prišlo kljub temu drugače, so vzroki naslednji: Revolucionaren proletariat je bil v oni dobi brez politične stranke in delavstvo se je nahajalo v izredno težkih razmerah. Radi tega je prevladovalo stremjenje, da treba priti za vsako ceno do legalnosti, do pravice shodov, do javne tribune. V tem položaju popolne brezpravnosti protikapitalistično in protivladno fraziranje klerikalnega fiska ni ostalo brez vpliva na široke mase delavstva. Brezpravne delavske mase so iskale zaveznika proti diktaturi demokrasko-radikalne buržuazije. Ni potem čudno, da je končno zmagala smer Klemenčič-Fabjančičeve politike napočno razumevane parole »enotne fronte«, ki je imela pa posledico ustvaritev volivnega bloka s krščanskimi socialci in Zarjani.

Poleg tega pa je igrala še druga stvar važno ulogo, ki je dala povod ustanovitvi »Zveze delovnega ljudstva«. Volilni red za Ljubljano zagotavlja demokratom, tem zakletim sovražnikom proletariata in usvariteljem današnjega režima delavske brezpravnosti, vlado na ljubljanskem magistratu. To treba preprečiti za vsako ceno, je bila parola, ki je prišla med mase iz klerikalnih vrst.

Ta parola je oportunistična, malomeščanska, prava cvetka s klerikalnega vrta, ker zahteva koalicijsko politiko. Poleg tega se usoda današnjega pridelavskega režima ne bo odločila z volilnimi krogljicami. Demokrasko kuge ne bodo uničile volitve, najmanj pa občinske. Demokrasko kuga je samo del splošne kapitalistične kuge in k njej spada tudi klerikalna. Ne pozabimo, da so soustvaritelji današnje naše brezpravnosti voditelji krščanskega socializma dr. Korošec in dr. Gosar, ki sta aprila 1920 sedela v deželni in centralni vladi in povzročila Zaloško cesto ter prvo veliko preganjanje delavstva. Razlika med enim in drugim je samo ta, da nam prihajajo eni v odkritem barbarskem sovraštvu (demokraski, radikalci), dočim se nam drugi približujejo v ovčiji obleki sladkega prijatelja, za črno haljo pa skrivajo maziljeno morilno orožje in albanske žandarje (klerikalci). Toda eni kakor drugi so nasprotniki proletariata in njegove osvoboditve.

Usoda današnjega režima brezpravnosti in kapitalističnega razreda se ne bo odločila pri volitvah in ne na parlamentarnih tleh, ki so kapitalistična institucija, ki naj ovekoveči brezpravnost proletariata. Naša usoda se bo odločila samo potom razrednega boja širokih mas, ki ne sprašujejo za volilni dan. Če hoče ljubljansko delavstvo napraviti konec demokraskemu režimu v Ljubljani, ki vlada še vedno v mestni občini kljub Zvezi delovnega ljudstva, potem treba predvsem premagati kapitalistični razred v državi. Tega pa ne bo izvršil ljubljanski proletariat, marveč proletariat cele države v zvezi z internacionalnim proletariatom.

Pojav Zveze se mi je protivil od vsega početka. Da sem pa kljub temu pristal na njeno ustanovitev in pri njej celo sodeloval, vzrok leži v izrednih razmerah, v katerih smo takrat živeli. Smatral sem za potrebno, da se ohrani enotnost v naših vrstah za vsako ceno. Ker je bila pretežna večina zaupnikov za »Zvezo«, ni kazalo pričeti z opozicijo. Smatral sem za dolžnost, se priključiti tej večini in prevzeti odgovornost za vse, kar pride, mesto pričeti z notranjimi boji. Prepričan sem bil jaz, kakor tudi vsi ostali, da »Zveza« ne more postati nič

tovej več sama vladati in da je možnost, kol smo zgoraj omenili, da se sestavi liberalno-delavska koalicijska vlada, ki pa se tudi naravno ne bo mogla dolgo veseliti svojega obstoja in bo Anglija ponovno iskala izhoda iz svojega današnjega položaja,

trajnega, marveč da bo nudila samo nov material za dokaz o izdajalski politiki voditeljev krščanskega socializma in socialnega patriotizma.

V bistvu smo stali ves čas od obstoja Zveze v opoziciji proti klerikalcem in Zarjanom. Komaj smo se sestali, že so se pokazale tako globoke načelne razlike med nami na eni in klerikalci ter Zarjani na drugi strani, da nam je bilo vsem jasno, da niti klerikalci, niti Zarjani ne mislijo resno z izvajanjem programa. Samo s škripajočimi zobmi so pristajali na naše predloge, dokler se niso uprli našemu »terorju«, t. j. železno doslednemu izvajanju našega proletarsko-razrednega stališča.

Klerikalni Izrael je zakričal ob našem izstopu in skuša sedaj odvrtači pozornost od pravega vzroka našega izstopa. Niste imeli poguma, da objavite naše pismo, da bi mogli soditi ljudje, zakaj smo izstopili iz Zveze. Ali vas je morda strah sodbe onega delavstva, ki še zaslepljeno sledi vašim frazam? Če bi bili vi količkaj pošteni, potem bi bili morali prinesiti naše pismo, kjer smo razložili vzroke našega izstopa in zavzeli napram temu pismu svoje stališče. Tega niste storili, ker ste vajeni varah široke mase delovnega ljudstva.

Vi skušate odvrtni pozornost od vzroka našega izstopa s tem, da blatite mene, misleč, da odločuje v delavskem pokretu posameznik. Zapomnite si, da mi ne uganjamo lajne diplomacije, da v naših vrstah posameznik izvršuje samo sklepe članstva in da je bilo članstvo naše stranke obveščeno o vsem, kar se je godilo v Zvezi. Zato je bil naš izstop izraz soglasne volje članstva in zbora okoli 300 zaupnikov ljubljanskega delavstva.

Vi Kristovi maziljenci, ki sedite v uredništvu »Slovenca«, pišete, da vam ni ostal prikrit nedavni posej nekoga člana naše stranke pri dr. Zerjavu in da se za hrbotom pripravljate izdajstvo. Pišete, da vam samo ni znano, za katero ceno so prodali »moji« pristaši »razredno-zavedni proletariati«.

Varuhi katoliške morale, ven z imenom onega, o katerem veste, da je bil pri dr. Zerjavu, da ga sodimo po našem strankinemu pravu. Ven z dokazi o tem, da smo kupljeni, da smo izstopili iz Zveze, ker smo se prodali. Vi, ki učite s prižnico: »ne obreknij« imate sedaj besedo, da s podpisom javno razkinkate pred celokupnim proletariatom one iz naših vrst, ki so bili pri dr. Zerjavu in izstopili iz »Zveze« radi tega, ker so bili kupljeni. Če tega ne storite, bo zopet en dokaz več, da ste navadne ljudske varalice.

Značilno je tudi pisanje »Pravice«, glasilo krščanskih socialcev, glasilo katoliškega proletariata. Tudi ona ne prinaša našega pisma, marveč samo pravi, da »ni bilo prav nikakega povoda« za izstop iz »Zveze«. Čedni ste vi zastopniki delavstva, ki smatrate, da naj delavska stranka mirno požre omejevanje koalicijske pravice, kršenje pravic delavskih zaupnikov in njihovo preganjanje, kakor se to dogaja v mestni elektrarni. Gospodje krščansko-socialni voditelji, povejte vendar to tudi na svojih delavskih shodih, da tako počeh, ki so ga podpirali Vaši občinski svetovalci, ne more biti povod za razkinkanje vsake zveze. O razmerah v mestni elektrarni, glede katere hodite roko v roki z demokraski in narodnimi socialisti, se pa bomo pogovorili še na drugem mestu. Mi smo zahtevali razčiščenje, vi pa ste skupno s socialisti hoteli vse zabrisati ter hoteli obrniti vse proti delavstvu.

Razšli smo se ob najbolj načelnem vprašanju, t. j. ob vprašanju delavskih pravic in delavskih interesov. Vi ste se odpravo postavili proti delavstvu na stran protidelavskega demokraskega vodstva v elektrarni. Če bi bili ostali nadalje z vami, kakor to

store Zarjani, ki so proglasili v »Socialistu« za malenkostno zadevo vprašanje delavskih pravic, potem bi bili izdajice.

S krikom goljufa hočete odvrti pozornost na bistvo vprašanja, ali zapomnite si, da vam bodemo sledili za vsakim korakom.

Svoičas sem vam zapisal v »Delavskih Novicah« v članku »Odgovor krščanskih socialcev«:

»Ne po programih, po dejanih vas vpra-

šujemo. Za nas ni merodajno to, da se priznavate h Kristlovemu nauku, ki ni postavljal spovednic, kjer se lahko izpoveste svojih grehov. Izvajajte Kristlov nauk brez spovednic, brez dvoletne hinavščine!»

Spoznal sem vas sedaj tudi v vaši politični delavnici in to je morda edini uspeh zveze, za vas morda manj prijeten.

Čakam na odgovor glede naših zvez z demokracijo

Načrt tez o nacionalnem vprašanju v Jugoslaviji.*

Sestavil Slepanski.

I.

Ideja narodnostnega ujedinenja pred svetovno vojno.

Ob izhodišču fevdalizma so nudile jugoslovanske dežele sledečo sliko: Skoro v vseh jugoslovanskih deželah sede tuji plemiči kot veleposestniki in sicer: v Sloveniji — nemški, v Dalmaciji — italijanski, v Vojvodini — madjarski, v Srbiji in Makedoniji — turški; v Bosni in Hercegovini so veleposestniki sicer domači plemiči, ali oni so muslimanski in čuhijo se kot Turki; hrvaško plemstvo je uradovalo lažinski in govorilo nemški; edina izjema je patriarhalna Črna gora, ki pa je kot laka mnogo premajhna in presiromašna, da bi nastopala kot nosilka nacionalne ideje. Nosilec nacionalne ideje je samo kmet, ta pa je radi svoje nesvobode in značaja svojega gospodarskega življenja nesposoben, da bi razvil nacionalno gibanje v večjem obsegu. On ga ni potreboval. Njegov najbližji cilj je: osvoboditev od grude in bremen, ki mu jih nalaga njegov gospodar. Njegovo duševno obzorje naravno ne more seči preko tega. Tako se pričinja osvobodjenje srbskih kmetov izpod turškega jarma.

Nacionalno idejo prinese v jugoslovanske dežele šele francoska revolucija. Napoleon I. ustanovi kraljestvo Ilirija, s tem da združi Slovenijo, Hrvaško in Dalmacijo. On osvobodi kmete tlačanskega dela in fevdalnega sodstva in uvede nacionalne jezike v šole. Tako so bili torej stvorjeni pogoji za razvoj novega meščanskega razreda, ki je imel postati nosilec nacionalne ideje. Ali to je trajalo le malo časa. V l. 1813 je Ilirija propadla, zmaga je fevdalna reakcija, razvoj meščanskega gospodarstva je bil oviran in »ilirski ideja« je ostala le kot refleksija francoske revolucije, kateri pripada v prvi polovici 19. stoletja le bolj literaren pomen.

Novo vzplamljenje nacionalne ideje prinese leto 1848, ali to ni nikak »ilirski« več, ne sanjari se več o zdru-

*Načrt o taktiki stranke v narodnostnem vprašanju bo predložen pozneje.

žitvi vseh jugoslovanskih plemen, kot se je to dogajalo za časa Ljudevita Gaja, vsaj literarično. Prvi početki hrvaškega meščanskega razreda, vodeni po reakcionarnem domačem plemstvu, ki je prišlo v nasprotje z ogrskim plemstvom radi slremljenj Ogrske, da se loči s carinskim zidom od Avstrije in uvede meščanske novočarije, mislijo, da bodo dosegli od Dunaja neodvisnost Hrvaške. Pri tem ne mislijo niti na združenje s Slovenci, niti z Vojvodino, niti z drugimi jugoslovanskimi pokrajinami, ki so bile še pod turškim gospodstvom, izvzemši Dalmacije. Slovenija naslopi v tej avstrijski revoluciji za svojo samostojnost in zahteva avtonomno združenje vseh slovenskih dežel v okviru Avstrije. Hrvaška in Vojvodina res tudi dosežeta svojo samostojnost, oziroma quasi-samostojnost. Ali po pogodbi z Ogrsko (1859 in 1866) izroči Dunaj Vojvodino popolnoma Madjarski in Hrvaška dobi videz samostojnosti. Hrvaško vladajo od tega časa dalje ogrski satrapi.

Goljufani po Dunaju, zalirani po Budimpešti, nastane s prvim razvojem hrvaškega narodnega gospodarstva iz kmečkega stanu nacionalistično ogorčeno malomeščanstvo. Ono je kraikovidno kot miljé, iz katerega se poraja. Zakoplje se v zgodovino lasne dežele in jo falzificira. Njegov cilj je osvoboditev izpod madjarskega zatiranja ali ne več s silo s pomočjo Dunaja, ampak z lasno silo. »Velika Hrvaška« je politično geslo, kajli so sami Hrvati na jugoslovanskem jugu (Ante Starčević). V zasedeni Bosni, da so sami Hrvati, isto tako v Sremu in v Vojvodini, Slovenci da so samo pogorski Hrvati. Beseda »ilirsko« je pozabljena in nadomeščena s »hrvaško«. Hrvaško državno pravo doseže najmočnejšo noto. Tudi jugoslovanstvo Strossmayerja v poslednji četrtini prejšnjega stoletja ostane samo literarna smer. Po teh teorijah razplamelo strasno sovraštvo med hrvaškim in srbskim malomeščanstvom: Dunaj in Budimpešta umelno pridno nehta in politično izkoriščata.

Avstrija in Ogrska oslaneta do svojega konca dve napol fevdalni državi. To je znatno oviralo razvoj njihove in-

dustrije. Kljub temu doseže industrija v Avstriji začetkom prvega desetletja 20. stoletja znaten razvoj in v Ogrski je bila v hitrem prospanju. To ne spravi samo vodilnih buržuazij v osiro medsebojno nasprotstvo, tako da Ogrska stremi po graduelni ločitvi od Avstrije, temveč nastane tudi osira gospodarska konkurenca med poedinimi nacionalnimi buržuazijami sploh. Na Hrvaškem vodi to do političnega realizma. Malomeščansko premlevanje državnega prava poneha in ko sta si bila Dunaj in Budimpešta najbolj v laseh (1905), proklamira hrvaška in srbska buržuazija Hrvaške in Dalmacije na vzpodbudo dr. Trumbića in Supila enotnost srbohrvaške nacije (Reška konferenca) in stvori v zagrebškem saboru koalicio.

Realizem nove hrvaške politike je šel tako daleč, da se Slovencev ni prilegnilo k Reški konferenci. Slovenija bi mogla tvoriti kamen spodlike med Italijani in Hrvati. Kol tako jo proglasi že vojvodinski idealist Miletič v »Zastavi« leta 1872 in to motivacijo ponovi tudi Lujo Vojnovič v l. 1905 v svoji, v Rimu izšli brošuri (»La Dalmazia«). Slovenija se razvija do svetovne vojne nacionalno popolnoma samostojno. Nje-

na politična stremjenja ne gredo do predvečera svetovne katastrofe čez okvir ujedinenje Slovenije, ki je bila razkosana v 7 provinc, ali tudi ta ideja je tvorila samo do devetdesetih let politični program. Potem je naraščala lojalnost in servilnost slovenske uradniške buržuazije.

Bosna in Hercegovina je bila od 1878 — 1908 pod vojaškim režimom in se je skrajno slabo gospodarsko razvijala. Tvorila je po režimu in muslimanskih agah in begih izkoriščano kmečko množico, ki jo je vodila slabotna in počasni se razvijajoča lasna buržuazija.

Vojvodina od l. 1906 dalje ni obstajala več. Makedonija je bila samo geografski pojem.

Srbija, ki doseže v letu 1804 avtonomijo, ki je postala v letu 1829 samostojna in leta 1878 neodvisna od Turčije, ne doseže do svoje revolucije leta 1903 radi nohanjega dinastičnega rovarjenja nobenega gospodarskega in nacionalnega razvoja. Vpliv na duhovne svojih plemenskih sorodnikov doseže šele po bitki na Kumanovem in ko se je nacionalni razpad Avstro-Ogrske bližal svojemu višku.

(Dalje prihodnjč.)

INTERNACIONALNI PREGLED.

Prepovedana' komunistična stranka Nemčije živi!

Komunistična stranka Nemčije šteje skupaj z zvezo komunistične mladine Nemčije 600.000 aktivnih članov, ki so ilegalno kontrolirani. General v. Seeck je sicer prepovedal komunistične časopise, ki pa izhajajo sedaj ilegalno dalje v državi sami. »Prapor revolucije«, ki izhaja meslo »Rdečega praporja« (Rote Fahne), piše: »Naši sovražniki se bodo kmalu prepričali, da komunistična stranka Nemčije živi. Prepoved stranke je spremljal po vsej državi smeh. Vi, neumni Ebertovci: polmilijonskih strank se ne more zabraniti, a še manj komunistične.«

Stranka je izdala proglas, v katerem pravi med drugim: »Zakon proti komunistom je tul Fašistovska diktatura proglašala komunistično stranko za nelegalno. Vojaška diktatura je sirgala s sebe vse ustavne in demokratične krinke. Delavstvo se smeji ukazu generala. Vodje plačanih čet hočejo naprili 60 milijonskemu narodu voljo težke industrije.

V imenu delovnega ljudstva, v imenu bodočnosti nemškega naroda kličemo: Proč z vlado gladu, ftačenja delovnega ljudstva in uničevanja Nemčije! Proč z vojno diktaturo!

Mi proglašamo tej diktaturi nasilja in

izkoriščanja delovnega ljudstva, tej diktaturi buržuaznega bankrota boj na življenje in smrt. Mi pozivamo nemški proletariat v boj za diktaturo vseh onih, ki v Nemčiji delajo in trpe, za diktaturo večine nemškega naroda, ki bo z železno roko povedla nemški narod iz trpljenja in razsula.

Vstaja proletariata je edini čin, ki more včuvati nemški narod. V boju proti tej vojaški diktaturi bomo pripravljali vsajenje in zmago proletarske diktature.«

Iz spodnjih poročil se jasno vidi, da se proletariat vedno bolj zbira okrog »prepovedane« komunistične stranke Nemčije, ki bo povedla nemško ljudstvo v odločilno zmago, ko bo razvoj dogodkov v Nemčiji dosegel svojo kulminacijo.

Nemška soc. demokracija za desno diktaturo.

V nemškem parlamentu je bil sprejet »pooblaštilni zakon«, po katerem lahko ukrepa vlada brez parlamenta. Sprejetje tega zakona je bilo odvisno od zadržanja socialdemokratske parlamentarne frakcije, ki je sklenila s 73 proti 53 glasovom, da glasuje za ta zakon. 53 poslancev je podalo izjavo, da glasujejo proti temu zakonu v spoznanju, »da je ta zakon sramotna odpoved

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

Umetnik in proletarijat.

K obletnici smrti Ivana Cankarja.

Vse, s čimer misli malomeščanstvo, da se že oddolži velikim umetnikom, je — prirejanje pompoznihih pogrebov — (in to baš onim, ki so vedno iz vsega srca zaničevali vsako zunanjo gesto). Za krsto korakajo črnoorokavičeni cilindri, na obrazu so jim poteze globoke tuge in njih oči kot da bi govorile temu vernemu ljudstvu: glejte — naš človek, ki ga polagamo v prezgodnji grob. Takrat, ko je še živel, se ga je vsa ta reprezentativna druhal ogibala na slo korakov, danes mu poje himne. Zakaj mu poje himne? Zato, da bi čitalo ljudstvo le-te in pa še ono oblično najraznovrstnejših razlag — se utrudilo ob tem nepotrebnem poslu in v tej svoji utrujenosti pozabilo čitati dela avtorja samega. Kajli ta dela so nevarna dobrenemu državljanu, so nevarna temu gnilemu družabnemu redu. To je pravzaprav metoda, tako podla, da je že občudovanja vredna: dokler umetnik-revolucionar živi — se ga enostavno prezre. Bo že poginil. In res pogine, zaničevan, pogine kot pes za plotom. Tedaj mu pa »narod« takoj poslavi lepo grobnico, vrše se napitnice, vrše se pi-

janske in seksualne orgije — vse v proslavo tega »genija«, njegova dela so kras vsake privatne knjižnice — in sicer takšen kras, ki se ga ne vzame nikoli v roke, iz bojazni, da se ne pripeli nesreča, v šolah pa ga prično učiti. In kadar prično nekoga v šolah učiti — takrat je dolični mrtev — mrtev kot more biti mrtev le nekaj, kar nikoli še živelo ni. To je usoda umetnika, ki pride po smrti v roke »poklicanim faktorjem«. Hvala Bogu, da niso samo poklicani čuvarji kulture in napredka na tem žalostnem svetu — ampak do so še tudi — izvoljeni faktorji. Ta izvoljenec, ki ne čuva nad mrtvo materijo, nad grobnico in krsto, temveč nad duševno zapuščino avtorja, je tisočglavi proletarijat. Zanj duševne stvaritve niso samo kos papirja, zanj formalne vrednote umolvtorov pomenjajo le vnanje oblačilo ideje. Za proletarijat brezidejna umetnost sploh ne eksistira. Da zmore biti nekdo umetnik, kljub temu, da realno misli, da ima nazore in ideje, to spoznanje je prešinilo tudi že buržuazno društvo; to nam pričajo zgledi, ko so se ravno najjačiji duševni borci proglasili tudi z njih strani za največje genije. Samo to društvo ima navado napraviti pri tem kompromis: vse kar je on (umetnik) govoril in pisal, vse je lepo in resnično, samo ne sme od nas zahtevati, da se ravnamo po njegovih idejnih za-

htevah. Mi smo z njim, dokler oslane zadeva med širimi očmi — v praksi njegovega spoznanja ne moremo upoštevati.

Proletariat pa upošteva njegovo spoznanje, spoznanje, da se deblo izruje vedno le pri korenini, spoznanje, da je postal obraz šele zato garjev, ker je ves organizem zastrupljen — in je treba ozdraviti najprej organizem, če se hoče odpraviti zunanje hibe in napake. Proletariat bere v svoji lasni zgodovini, ko čita umetnikovo izpoved: »...sam sem gledal dan za dnem stvari, ki bi morale ljudi duševno plitkega in v srcu revnega človeka siliti k premišljevanju. Krivičnost družabnega »reda« se je kar na cesli razkazovala in razmahovala v vsi svoji brezsrarni nagoh.« In ker proletarijat vse drugače vsrkava taka spoznanja, kot stori to malomeščanstvo — in ker ne pozna brezplodnih fantazij, ampak le živo in lrdno realnost, izvaja tudi edinoprave zaključke iz tega. Pripravlja se, da s svojimi lastnimi pestmi napravi prostor za zmagoslaven pohod idej — ne sicer zamišljenih, pač pa v prvo konkretno izrečenih po velikih duševnih revolucionarjih.

Prvobornitelj današnjega duševnega delavstva — slavni francoski pisatelj Henri Barbusse — piše: »Še nikoli se ni vodila borba proti vsem, ki zahtevajo pre-

novljenje razmerij človeka do človeka s tolikim strahom kot danes. Ti revolucionarji duha se preganjajo z vsemi sredstvi. Živimo — in smo pri tem srečni — v času, ko ne mine ura, da ne bi doživljali na svetu ta ali drugi izmed mnogih neznanih apostolov resnice in pravice svoje mučeništvo. Samo najbujnejša fantazija si zmore predstavljati škodo, ki jo neprestano napravlja krivičljna volja onih, ki si domišljujejo, da bodo obdržali kapitalistični red pri njegovi današnji moči z brutalno silo, da ga bodo z brutalno silo zmogli še zanaprej vsiliti človeštvu. In drugače ne more biti, kajli naša doba je ravno doba, ko sta se srečala dva mišljenja, ki ne moreta živeti drug poleg drugega. Tej brutalni sili ni podleglo samo felo genija Ivana Cankarja — tisoče jih je šlo isto mučeniško pot pred njim, tisoči jo bodo hodili še za njim. To so vsi oni, ki nočejo biti več nepraktični sanjarji (sanjarji revolucije so bili vedno milijenci kapitala), ker jim je dovolj brezplodnega življenja po drugih svetovih in so zato domislili svoj veliki, realni sen, sen, ki je usvarljiv na tej zemlji, do logičnega konca. Oprti so pri tem na realnost proletarskih pesti — in v tem znamenju bo zmagal njih duh, v tem znamenju bo živelo tudi delo Ivana Cankarja.

M—i.

socialdemokratske stranke v tem času, kar mora spraviti socialdemokrate ob poslednje zaupanje pri delavskih množicah. S tem je nastal nov prelom v že ilak razmajani socialdemokratski stranki Nemčije in ojačilo se je prepričanje v delavskih množicah Nemčije, da socialna demokracija ne zastopa njihovih interesov in da je njihova rešitev v boju pod praporjem komunistične stranke Nemčije.

Socialdemokratsko delavstvo proti politiki nemške soc. demokratske stranke.

Na Saškem se je vršil 4. decembra deželni kongres socialdemokratske stranke Nemčije. Kongres je enoglasno profesionalni prepovedi komunistične stranke Nemčije in s 70 proti 31 glasovom je bila sprejeta resolucija, ki pravi, da bo saška socialna demokracija najtesneje delovala s komunistično stranko Nemčije. Kongres je sklenil, da stopijo saške socialistične organizacije v opozicijo proti centralnemu izdajalskemu vodstvu stranke.

Tudi kongres na Turinškem je izrekel z vsemi proti dvema glasovoma nezaupnico strankinemu vodstvu in sprejel z vsemi proti 8 glasovom resolucijo proti koalicijski politiki z meščanskimi strankami ter za skupen boj s komunisti.

Proti sklepu centralnega vodstva stranke so sklenila okrajna zborovanja socialdemokratskih organizacij v Berlinškem, Magdeburškem in Hannoverškem okrožju resolucijo za socialistično-komunistično enotno fronto.

Konferenca krajevnih odborov „splošne nemške strokovne zveze“ za revolucionarni boj.

Dva dni po papirnati razpustitvi komunistične stranke Nemčije se je sestala v Weimaru konferenca krajevnih odborov »Splošne nemške strokovne zveze«, ki jo je doslej vladala socialdemokratska birokracija. Konferenca je pokazala, da so nemški komunisti pridili tudi v strokovne organizacije, kajti od 238 delegatov na tej konferenci se jih je izreklo za boj nemškega proletariata pod praporjem komunistične stranke Nemčije 193 delegatov! — Konferenca je storila važne sklepe za ojačenje strokovnega gibanja in revolucionarnega boja nemškega proletariata — kljub vsem papirnatim zakonom vojaške diktature generala von Seeckta.

Državni kongres rudarskih obratnih svetov v Čehoslov.

V Kladnem se je vršil kongres rudarskih revirjev in obratnih svetov. Kongres je bil sklican proti volji strokovne birokracije. Pod vplivom velikega nedavno dokončanega boja rudarjev v Češkoslovaški, ki je zvaril vse rudarje v enotno fronto in pod vplivom preganjani, katerim so izpostavljeni rudarji po širajku, je nudi kongres sijajno sliko splošne enotne fronte proletariata. Kongresa se je udeležilo 200 delegatov.

Rudarji so izjavili internacionalno solidarnost z rudarji vsega sveta in pozvali revirske in obratne svete v drugih državah, da skupaj z obratnimi sveti v Češkoslovaški stvorijo najtesnejšo internacionalno zvezo, da se s tem stvorijo predpogoji za internacionalno akcijo rudarjev vseh dežela.

Delavski boji v Avstriji.

V Nemški Avstriji so stopili v stavko vsi poštni, telefonski in telegrafski uslužbenci. Stavka je popolna. Delavski boji v Avstriji imajo poleg svojega gospodarskega značaja tudi političen pomen — boj proti »krščanski« Seiplovi vladi, kateri hoče avstrijsko delavstvo dokazati, da je važnejše, da delavstvo ne strada, kol pa da Seipel vlada.

Vsak četrtek ob pol 8. uri zvečer se vrši članska diskusija ljubljanske krajevne organizacije N. D. S. J.

Politične vesti.

Položaj radikalne vlade omajan.

Splošna notranja politična situacija v Jugoslaviji je pod reakcionarnim, balkanskim, korumpiranim radikalnim režimom vedno mučnejša. Tega ne trdi samo delavski tisk, niti samo opozicijsko malomeščanstvo, temveč tega se zaveda tudi vladajoča buržuazija. Delavec, kmet, uradnik ne more več mirno prenašati vedno neznošnejšega položaja. Opaža se zlasti prebujenje med kmeti, ki silijo svoj zemljoradniški klub vedno bolj na levo.

Vzpričo vsega tega se večja nemirnost med radikalno gospodo samo in dva radikalna ministra sta bila prisiljena demisionirati.

Zadnje seje beogradskega parlamenta so potekle zelo burno, ker so navzlic na radikalno vlado demokracije, zemljoradniki, klerikalci, muslimani in Nemci ter džemijstovci (Turki), ki so se za nekaj časa prodali radikalni vladi.

Za delavski razred seveda ne pomenja ta prepir med buržuazijo in malomeščanstvom nobene koristi. Ali on ne sme samo mirno opazovati vsch dogodkov, afer in škandalov, temveč se mora pripravljati na to, da poseže skoro vmes s svojo železno delavsko pestjo in prekriža račune jugoslovanske gospode.

Upostava odnošajev s sovjetsko Rusijo se zavlačuje.

Delo na upostavi odnošajev med SHS in sovjetsko Rusijo se še ni premaknilo naprej po zasluge francoskih imperijalistov, ki še niso dali končnega diktata naši slavni vladi, kakšno stališče naj zavzame napram sovjetski Rusiji. Na drugi strani delajo na vse kriplje proti »postavi odnošajev ruski caristični banditi v Beogradu. — To je zunanja politika »narodne« vlade monarhije SHS. Značilno pri tem je tudi to, da naši slavni socialisti in klerikalci ne zinejo ne »a«, ne »be« k temu velevažnemu vprašanju za delovno ljudstvo. Kol vedno, kažejo tudi tu gospodje »avtonomisti« in »socialisti«, da jim ne gre za interese delovnega ljudstva.

Radikalci razmišljajo o vojaški diktaturi.

Radikalnemu režimu prede vedno slabša in zato razmišlja, kako bi si pomagal iz te zagate, tako, da še vedno ostane gospodstva v rokah vladajoče klike srbske buržuazije in dvorne kamarile. »Novi list«, glasilo desnih demokratov z radostjo konštatira, da radikalni časopis javno priznava potrebo diktature. V zvezi s tem pišejo tudi beogradske »Novosti« med drugimi: »Ker je Pašić vsak dan vedno manj svoj človek, ker se vladina roka čuli vedno bolj samo nominalno (po imenu, op. ur.), a državna oblast polzi iz rok, dela nekaj ljudi iz radikalne in demokratske stranke intenzivno na obnovi radikalno-demokratske koalicije. V tem pravcu so v gotovi meri delovali tudi na dvor, da on to kombinacijo sprejme in ustvari. Ako se ta kombinacija ne udeje, potem pa se zateče k neki vrsti meščanske diktature, k neki vrsti »direktorija«, ki bi vladal sam brez parlamenta in bi napravil, kar je treba.« Taka diktatura bi pomenjala to, da bi srbska buržuazija popolnoma odkrito nastopila v oni obliki, ki ji stvarno odgovarja, kol sila, ki hoče podaljšati svoje gospodstvo za nekaj časa s popolnoma odkrito vojaško strahovlado.

Režim in sekvistri.

Parlament je 6. decembra razpravljal eno najmasnejših afer o ukinjenju sekvestra nad premoženjem madjarskega grofa Čekoniča. Posestvo tega grofa je obsegalo okrog 30.000 juter in bi moralo biti razdeljeno med siromašne kmete. Pravosodni minister Perić pa je podpisal kupno pogodbo, ki jo je napravil Čekonič z neko angleško-ameriško velekapitalistično firmo. Posestvo je bilo vredno nad 600 milijonov dinarjev, minister je potrdil kupno pogodbo, po kateri pride posestvo v roke omenjene firme za ceno 36 milijonov Din. To je približno taka vsota, kolikor bi znašale takse državi, če bi se kupna pogodba glasila na odgovarjajočo vsoto 600 milijonov dinarjev. Ta sekv-

sterska afeta je razkrinkala vso gnilobo in brezobzirnost vladajoče kapitalistične klike v korupcijskem ravnanju z veleposlvi, ki so narodna svojina in ki spadajo pod agrarno reformo. K stvari se bomo še povrnili.

Orjunaški kongres.

Orjunaši so sklicali svoj prvi kongres v Splitu na dan državnega praznika, da bi uporabili vso oficijelno štafažo na ta dan za svojo reklamo. Ker pa je ta dan osrečil Splitčane obilen dež, ni bilo oficijelnih štafaž in orjunaške »manifestacije« povodom kongresa so se udeležili le maloštevilni Orjunaši. Na kongres je prišlo samo okrog 20 delegatov, kar priča o slabosti Orjuna. Kongres ni sklenil nič posebnega razen tega, da je konštatiral, da so jo Orjunaši s svojo takiko polomili in da morajo sedaj na kak pametnejši način skušati, da se usidrajo v Jugoslaviji. Pa se jim tudi to ne bo posrečilo: porok za to je revolucionarno delovno ljudstvo Jugoslavije.

Mladinski vestnik.

Mladina, organizuj se v N. D. S. J!

Proletarska mladina Slovenije je bila pred Obznanom organizirana v Savezu Komunistične Omladine Jugoslavije. Po razpustu Saveza slovenska delavska mladina dolgo ni imela svoje organizacije. Čim se je hotela ustvariti v »Iskri« svoje zbirališče in svojo bojovno organizacijo, je buržuazija udarila po »Iskri« in jo razpustila. Časopis »Proletarska mladina«, ki je vezal omladince cele Slovenije, je po enoletnem izhajanju ustavljen. »Vesna«, izobraževalna organizacija, je še danes ustavljena, novih organizacij se ne dovoljuje.

Tako se grmadijo akti nasilja nad mladimi delavci Slovenije, ki pa navzlic temu nadaljujejo svoje delo. V pomanjkanju posebne mladinske organizacije, za katero velja voditi še vedno boj, je treba, da se organizirajo vsi zavodni mladi delavci in delavke v Neodvisni Delavski Stranki Jugoslavije, da delujejo v njej, da čitajo in razširjajo njeno glasilo »Glas Svobode«.

Omladinci! Vsi v Neodvisno Delavsko Stranko Jugoslavije!

Proti fašizmu!

V »Proletarski mladini« se je že mnogo pisalo o fašizmu, o njegovem bistvu, o njegovem stremljenju in o boju proti njemu. Vendar pa je potrebno vedno znova in znova govoriti o fašizmu, zlasti ker se pojavljajo vedno nove njegove lastnosti in oblike in ker je dolžnost revolucionarne mladinske organizacije, da pošane boj proti fašizmu eno najvažnejših in dnevnih njenih delovanj.

Znano je, da skuša fašizem široke množice mladine tega ali onega razreda spraviti pod svoj vpliv in jih izvežbati za boj na strani buržuazije. Da, ponekod, rekel bi celo, da povsod, tvorijo mladi ljudje jedro in silo fašistovskih organizacij. Tako so n. pr. v Italiji spočetka vsebovale fašistovske organizacije nad polovico mladih članov. Isto je v Nemčiji.

Kako pa hoče razširiti fašizem svoj vpliv med mladino? Na eni strani hoče to doseči z lažnjivimi in goljuživimi demagoškimi parolami, kol s hujškanjem proti verižnikom in bankirjem in z obljubljanjem, da se bo zboljšalo njeno gospodarsko stanje in da se izpolnijo njene zahteve. Te demagoške parole so včasih celo revolucionarne, tako da je lahko mogoče, da marsikdo nasede tem frazam, ne vedoč, kaj se skriva za temi stvarmi in kakšno je bistvo fašizma. Zato sledi za nas, da moramo mladim delavcem in kmetom pojasniti bistvo fašizma, da je fašizem internacionalen pojav in skoncentrirana reakcija kapitalizma na vsej črti in da je fašizem smrtni sovražnik delavstva.

Na drugi strani pa skuša fašizem pritegniti k sebi mladino na ta način, da ji nudi dobro organizirane in z denarjem obilo založene mladinske organizacije.

Tem reakcionarnim mladinskim organizacijam, tem predčeta fašizma moramo napovedati energičen boj. Razviti moramo predvsem široko propagando, da z njo odtegnemo mladino fa-

Štefanovič prinesel denarja za »Radikal« in »Delavske Novice«.

Izšla je po dolgem molku 2. številka »Radikala«, v kateri se baha g. Štefanovič, da izhaja zopet »Radikal« samo po njegovi zaslugi, ker je neumorno v Beogradu apeliral na polne žepe radikalnih veljakov in bank. Seveda se bo nekaj odrinilo tudi za »Del. Novice«, tako da bodo gospodje skušali kar od dve strani — »Del. Novic« in »Radikal« — bombardirati na razredno delavsko gibanje v Sloveniji. — Ista številka »Radikala« poroča tudi, da je g. Štefanovič sestavil za občinske volitve v Novem mestu skupno listo s pikiči okrog »Del. Novic« in s »socialisti«. Vsi ti čudni elementi so si pa nadeli skupno firmo »stranka reda in dela«. Dobro napredujejo falirani supletje, študentje in atašaji — seveda ne med delovnim ljudstvom, temveč v znanem baru »Emona«. Nas veseli pri celi stvari to, da se je sedaj še očitvidneje pokazalo, da so vsi ti -iči agenli radikalcev in liferantje denuncijantskega materijala.

šističnemu vplivu. Paziti moramo pri tem tudi na neorganizirano, indifrentno mladino, ki bi kaj lahko zapadla nasprotnikovemu vplivu. Ni samo treba, da pobijamo fašizem z orožjem v roki. Mi ga moramo tudi duhovno, politično uničiti in — kar je glavno — odrezati mu mase, iztrgati mu rezervoar novih sil, tako da je njegova moč izpodrezana.

Boj proti fašizmu je čvrsto vezan z našim celokupnim bojovnim delovanjem. Čim nastopamo proti fašizmu, napovemo boj belemu terorju sploh, napademo imperializem, napademo celokupno buržuazijo, ki sama — ponekod smoteno — pripravlja pot fašistovski diktaturi. Zato naš boj ni lahak. Dočim ko fašistovske organizacije svobodno delujejo in pobijajo delavce itd., proglašajo buržuazija komunistične mladinske organizacije za ilegalne, razpušča ostale organizacije, ustavlja časopise in gazi najtemeljnejše pravice. Naša zahteva temu nasproti je: razpustitev fašistovskih terorističnih organizacij, prepoved njenih prireditev in njenega tiska.

Skupno s stranko mora mladinska organizacija voditi boj proti fašizmu. Fašistovsko gibanje mora naleleti na železne vrste delavskega razreda, ki se nikdar ne udajo in ob katerih se mora razbiti val fašizma, razbiti njihov smrtni sovražnik, uničiti zadnja postojanka buržuazije.

Iz naših krajev.

Trbovlje. Rudarska mladina, organizirana v Zvezi rudarskih delavcev, je kljub vsemu pritisku in neprilikom vendarle uspela, da pokaže svojo energijo in ji da nekoliko razmaha. Preteklo nedeljo je priredila dramsko predstavo, ki pomenja v danih razmerah revolucionaren korak in probujajoč za rudarsko mladino. Da je temu res tako, priča obilna udeležba, kakršne socialpatriotje nikdar nimajo. Odzvali so se tudi omladinci iz bližnjih krajev. Igra sama na sebi je dobro vplivala in odprla pot nadaljnemu delovanju. Trboveljska mladina, prvi korak je storjen; naprej na delo, ker mnogo nas še čaka!

Jesenice. Tukajšnji poveljnik socialpatriotov Jeram je v strahu, da ne izgubi vsega, pričel delovati med mladino. Organiziral je mladinsko sekcijo v svoji strokovni organizaciji in tam prav reformistično vzgaja mladino, kar pomeni v današnjih časih zločin za delavski razred. Da ima pri tem svoje koristarske namene, o tem se bodo prepričali člani njegove sekcije sami, kakor je spoznala že zdavnaj revolucionarna jeseniška mladina.

Razne vesti.

Kongres Saveza Radničke Omladine, o katerem smo zadnjič pisali, da je odložen, se bo vršil koncem januarja. V »Omladinski borbi« in »Mladem radniku« so priobčeni mnogi predlogi za ta kongres, katerih pa slovenska proletarska mladina ne more dobro upoznati, ker nima niti organizacije, niti tiska. Dolžnost naša je, da na drugi način dohitimo naše sodruge.

»Omladinska Borba«, ki izhaja v Zagrebu, je mnogokrat zaplenjena. Tudi 13. številko je doletela ta usoda.

V nedeljo se je vršil na ljubljanski univerzi shod akademske mladine, na katerem je protestirala proti nasilju, ki so ga izvršili beogradski žandarji nad akademiki-marksisti in zemljoradniki ter nad akademsko svobodo sploh.

Poziv.

Ker nam je reakcionarna policija ustavila naše dragoceno glasilo »Proletarska Mladina«, se poziva, da se omladinci naroče na zagrebško mladinsko glasilo »Omladinska borba«. Tiska se na hrvaškem jeziku v latinici in vsebina odgovarja našim potrebam. Izhaja štirinajstredno na osmih straneh in stane trimesečno 12 dinarjev, posamezna številka pa 2 Din. Pisali je na naslov: Andrija Žaja, Tralinska cesta 7 a, II. kat., Zagreb.

Vsem sodrugom, ki razumejo hrvaški, priporočamo toplo, da se naroče, in sicer čimprej.

Dopisi.

Trbovlje. — Kadar se neha boj na fronti in pade noč na mrlvece, se pojavijo volkovi in hijene, da opravijo svoj gnusni roparski posel. Taki volkovi in hijene so socialpatriolje v rudarskih revirjih. Po štrajku, ko je bila delavska armada poražena, se spravljajo na delo, da uničijo in oropajo delavstvo še poslednjega. Ali li volkovi so si nadeli še policijsko uniformo, da tem lažje dosežejo svoj cilj. Naziv, da so policaj-socialisti, se iz dneva v dan čimdalje bolj izkazuje kot popolnoma pravilen. O tem priča sledeče, kar se je zgodilo v naši trboveljski dolini: Krušič, glasovili podrepnik Trboveljske družbe, je sklical prošli četrtak svoj shod. Kako velik vpliv ima, dokazuje pičjo število udeležencev, izmed katerih pa je bila še več nego polovica nas, neodvisnih. Govoril je o zakonu ter o volitvah delavskih zaupnikov, pri čemer je zlasti grdil one zaupnike, ki so svojo zavednost in revolucionarno požrtvovalnost dokazali s tem, da so šli v zapore, zagovarjajoč in boreč se za interese celokupnega rudarskega proletariata. Krušič je praporčal, naj rudarji ne volijo takih zaupnikov in predstavil sebe in svoje kompanjone kot edine goljufe in izdajalce, ki uživajo milost pri Trboveljski družbi in ki stoji zvesto ob strani kraljeve policije. Višek svojega provokatorskega govora pa doseže, ko izjavi lažnivo trditve, da je s. Klopčič iz Zagorja med stavko govoril na nekem nenaznanjenem shodu v Trbovljah, da je hujskal na stavko in da se je maskiral v svrhu, da bi ga oblasti ne spoznale. Take podlosti že dolgo nismo čuli. Krušič hoče s tem mobilizirati policijo in sodnijo in ji pokazati, češ, ta sodrug je nevaren, primite ga. In nismo zdaj upravičeni, da trdimo, da so socialisti v zvezi s policijo, njeni agentje in pokorni slugi? In kako se sploh more Krušič povzpeli do take trditve, ko on ne pozna s. Klopčiča sploh in ko je nemogoče spoznati v takem in takem človeku nekega popolnoma drugega človeka. Krušič ima pač duhovito zasledovalno — blaznost, blaznost, za katero zna prejeti od Trboveljske družbe zasluženo plačilo in ga povzdigniti v očeh radikalnih glavarjev in režimskih sodnikov. — Odgovarjal mu je s. Salamon v ostrih besedah, ki so našle odmeva med poslušalci. — Evo vam, trboveljski rudarji, novega dokaza, da Krušič in njegova klapa niso samo koruzni socialisti, ne samo social-šovinisti in ministeriaci, ampak tudi najgorši policaj-socialisti.

SE NEKAJ IZ TRBOVELJ.

Odpuščeni od Trboveljske družbe, zavrženi povsod, stradajoči s celo družino, so se morali končno najboljši naši trboveljski sodrugi posloviti od svojih sotrpinov in domačih krajev ter odpotovati v daljnjo Francijo, da si tam najdejo boljši kosček kruha. »Domovina«, ta vlačuga, jih je pognala po svetu, da si poiščejo druge »domovine«. To je usoda proletarca, to je trnjeva pot, to je pa obenem porok, da bo iz trpljenja vzšla svoboda proletarskega razreda. Prezirajoč vse težave, vse žrtve, bo proletarska armada vkorakala v deželo socializma.

Pred svojim odhodom so sodrugi zadnjikrat nastopili na nedeljskem shodu, poslavljajoč se in bodreč rudarje, da vztrajajo v svojem boju, da ostanejo zvesti svoji ideji, da ostanejo požrtvovalni vojniki neštevilne delavske armade. Govorili so med drugimi s. Pristov in Salamon, med govorom poslednjega so marsikateremu sodrugu in sodružici stoplele solze v oči.

Mi delavci smo taki kot one mravlje, ki jih je brez števila in ki se napolijo v gosliih vrstah v drugo stran. Prve vrste, ki pridejo do globokega brezdnja, padejo vanj, za njimi naslednje vrste in še naslednje vrste, dokler ni jarek zasuf s lupli mravelj, preko katerih zamore osiala armada, ki narašča neprestano, korakati in dospeli v zaželjene kraje.

Zagorje. — V nedeljo, dne 9. decembra bi se morale vršili pri nas volitve delavskih zaupnikov. Zveza rudarskih delavcev je postavila svojo listo, samo deloma je pa postavila listo socialpatriotska Unija. To je dalo povoda znanemu Laporniku, da kratkomalo odgodi volitve in jih preloži na teden dni pozneje. Kapitalistični vazali-ravnatelji pač znajo delati lepe poklone Arhu in njegovi Uniji. Naj jih dela! Delavstvo si je znova na jasnem, kdo je izdajalec in kdo je pravi zastopnik delavskih interesov in zalo se bodo pri prihodnjih volitvah polnoštevilno udeležili volitev in glasovali za Zvezo rudarskih delavcev proti policaj-socialistom in ljubljencem Lapornikov in Pauerov in Jeršekov.

Kamnik. — Tu so se na semnji dan, 4. decembra, stekli Orjunaši, oddali so tudi več strelcev. Ker je bilo že precej pozno, je občinstvo tem bolj preslašeno drvelo na ulico in kričalo, kje so orožniki; eden iz množice je zakričal, da je to škandal, da se mirno pripusti Orjunašem, da uganjajo svojo nacionalistično »kulturo«. Ali orožnikov ni bilo blizu. Vse drugače je pa vršilo svojo službo oko poslave pred nekaj tedni, ko so se nahajali kovinarji v tovarni »Titan« v izprlju, ker niso hoteli delati akorda za tako nizko mezdo. Z eno besedo povedano, kovinarsko delavstvo je hotelo imeti plače za ohrano svojega življenja, da ne omedli med delom pri strojih. Takrat pa so orožniki na migljaj ravnatelja že zgodaj zjutraj zastražili tovarno, da se ne bi kak delavec spozabil, da bi glasno izpovedal, da ne more delati, ker je lačen. — Vidite, tako dvojno vlogo igra naša politična oblast! Vi zalirani in izkoriščani, ali še ne čutite zadosli udarcev po vaših plečih! Strnite se vsi v Nezavisno Delavsko Stranko Jugoslavije, ki edina zastopa in se bori za vaše koristi in s katero si bomo izvojevali boljšo bodočnost za celokupno delovno ljudstvo. S. N.

Vrhnik. — Pri nas smo priredili dne 8. decembra proslavo Ivana Cankarja, ki je bila povoljno obiskana, čeprav bi bila lahko še bolje. O Ivanu Cankarju je predaval s. M. in iz Cankarjevih del sta krasno recitirala s. Melihar in Marija Gorčeva. En sodrug je še recitiral iz »Hlapca Jerneja«. Večer je pokazal, da bomo morali večkrat prirerjati take umetniške proletarske večere, ki bolj vzgojevalno vplivajo na delavstvo kot vsaka druga stvar. Rdeča Vrhnika se probuja.

Hrastnik. — Da je laž nesramna podlost, to čuti in zna vsak otrok, — da pa poslana laž tudi nekaka »provincialna živa resnica«, o tem smo v dvomih. Odgovarjamo namreč štev. 48. »Delavca«, kateri se je prav pogumno uredal. Mi bi se ne oglašali, ker pa se je cela reč takorekoč postavila na nekatere osebne obdolžitve, smo prisiljeni par vrstic posvetiti tem gospodom »sodrugom«. — 1. Kar se liče SHS-znakov, se nam navsezadnje skoro ne zdi vredno govoriti. Ker vemo, da je bil ves incident v konsumnem društvu naravnost akcijsko pripravljen. Kdo je dal povod, da se je izvršila panika med pijanimi štrajkbreherji, a la Bergerji, Aschen, Azanti? 2. Potem se nekako ironično dopisnik posmehuje, češ: »umetniški večer«. In še predavanj se nekaj ogreblje — da, lepa imenična reč! Vprašamo Vas, pokazite sad Vaših umetniških večerov. Vaših predavanj itd! Da kaj bil škoda se opravičevali ter komentirali naše in Vaše sadove! Povemo Vam samo to, da dokler bodo med Vami člani, kot je

neki navdušenec, ki pravi: če zagovarjaš sovjetsko Rusijo, da zagovarjaš roparske tolpe, ne bo med nami sodružnih odnošajev. 3. Ugotovili je treba: Hrasniška »Svoboda« je postala po tisti »vinski lrgalvi« najbolji prijateljstva z gospodi Orjunci, social-izdajniki, pred katerimi skoro vsak otrok pozoren poslan v znamenju sluda in greva, »Svoboda« razširjevanja hrasniške Orjunađe! 4. Pri zadnjem odstavku članka, pa — kaj bi? — malo zarožlja v svojem triumfu, češ, kdo pa je tisti, ki je povzdignil delavsko dvorano v — kinosvetišče?! To-le je tista titulirana izobrazba? Ha, kaj?

TRBOVLJE. Kakor že svojčas, lako so bili tudi sedaj trboveljski radikalci na višji ukaz izpuščeni na svobodo. Imeli so se zagovarjati radi poverjenja denarja in lik pred poročno razpravo ti poseže vmes višja roka, ne ozirajoč se na zakone, ne oziraje se na neodvisnost sodišč. In potem zahtevajo še od nas rudarjev, da naj verujemo v pravico in v zakone? Radikalci nas prav nazorno uče, da se pri sodiščih deli razredna pravica. Delavca se zapira radi najmanjše malenkosti, buržuj in izdajice delavstva pa lahko nekaznovano vrše največje lumparije za radikale, ki so nam pošiljali za časa štrajka žandarje na vral, naše zaupnike pa v zapore. Vendar se molijo. Dobro smo si zapomnili besede iz Suntajsovega pisma glede razbijanja naše strokovne organizacije. Hočejo nas razdvojiti in odvrniti od naših razrednih strokovnih in političnih organizacij. Pa se jim ne bo posrečilo. Mi ostanemo zvesti na celom in sraniki, radi katerih so bili preganjani naši sodrugi zaupniki, ki jih je Trboveljska družba odpustila in so morali v svet s trebuhom za kruhom. Vse spletkarjenje raznih radikalov in agentov buržuazije ne pomaga. Delavstvo je doživelo mnogo porazov in po vsakem porazu so skušali kapitalisti in njihovi plačani in neplačani agenti zanesli nered v delavske vrste. Toda, naj si vsi ti zapomnijo: Proletarski mlini meljejo počasi, ali oni meljejo sigurno, in pride čas, ko bodo zmleli vsi sovragi delavskega razreda.

Škofja Loka. Dne 9. t. m. se je vršilo člansko zborovanje tukajšnje krajevne politične organizacije NDSJ, kjer je delegat iz Ljubljane poročal o zunanjem notranjepolitičnem položaju ter o gibanju delavskega razreda. Po poročilu o izstopu občinskega kluba NDSJ iz Zveze delovnega ljudstva je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: »Člansko zborovanje politične organizacije v Škofji Loki enodušno odobrava dosedanjo politiko občinskega kluba NDSJ v ljubljanski občini, ki je bila izključno iniciativna in razredna v borbi napram pasivnosti meščanskega in patrioličnega kluba v Zvezi. Z ogorčenjem obsoja postopanje kluba SLS, ki se je pod krinko proletarskega volilnega programa vrnila v ljubljansko občino in skušala s pomočjo naravnost zločinske pasivnosti socialpatriotov oropati ljubljanski proletariat njegovih najelementarnejših pravic združevanja in organizacije. Z navdušenjem pozdravlja izstop proletarskega kluba iz zveze rimskih in amsterdamskih vojščakov, ker le na tak način bo mogoče izvajati začrtani volilni program. Brez kompromisov in koalicij h končnemu cilju!« K.

SLOVO SODRUGOV RUDARJEV.

Danes, v ponedeljek dne 10. decembra, odhajajo preko Ljubljane naši najboljši trboveljski sodrugi v Francijo. So to sodrugi: Salamon, Pristav, Forte, Veber, Kolšek, Naprudnik, Peček, Višček, Godec in drugi, skupno 14. Odili morajo, ker ne dobijo nikjer posla in ne morejo z družino vred umirati lakote. Pri svojem slovesu pošiljajo vsi sodrugi zadnje revolucionarne pozdrave vsem slovenskim proletarcem, zlasti pa rudarjem-sotrpinom, s katerimi so se ramo ob ramo borili za delavske pravice in za katere poslednje so bili vrženi v zapore in odpuščeni z dela. Odhajajoči sodrugi zagotavljajo, da ostanejo i v nadalje zvesti borci proletarskega boja in da nadaljujejo svoje delovanje v novih krajih ter pozivajo vse revolucionarje, da ne klonejo in kljub vsemu vztrajajo v fronti proti zlatemu kapitalu.

Strategija in taktika v razrednem boju.

(Nadaljevanje.)

Vzrok je nezadostna bojovna sila delavske armade: nevednost njenih mas in grehi ali zločinstvo njenih voditeljev. Internacijski generalni štab proletarijata.

Poleg starega, odpovedujočega vodstva nastaja že novo, ki pozna položaj, ki je pripravljeno za odločilen boj: generalni štab revolucionarnega proletarijata vseh dežel.

Na poslednji svoji seji se je eksekutiva rdeče strokovne internacionale temeljito bavila z vprašanjem stavkovne strategije. Ona je sklenila, da da lo tečko na dnevni red svojega bodočega kongresa.

Losovski pravi k temu:

»Noben internacijski kongres se doslej ni bavil s tem vprašanjem, kolikor vem. Nikdar poprej se ni gledalo na gospodarske stavke, na konflikte med kapitalom in delom s stališča splošne strategije delavskega razreda, čeprav je pri rokah cela kopa izkušenj. Če primerjamo vojno literaturo s stavkovno literaturo, vidimo, da obsega prva tisoče knjig, da so v vsaki deželi vojaške akademije, ki študirajo pretekle vojne in izvajajo iz tega nauke za bodoče, da stoline špecialistov koncentrirajo vse svoje misli na nauke, ki sledijo v tehničnem, socialnem, gospodarskem in političnem oziru iz vojn, da je v vsaki deželi obsežna vojaška strokovna literatura. Kaj imamo mi postavili nasproh z ozirom na konflikte med kapitalom in delom? Silni boji ostanejo skoro nepoznani. Izkušnja mas se izgublja.«

(Konec.)

NAŠE KNJIGE.

V založbi Gece Kona, Beograd, Knez Mihajlova ulica 1 so izšle sledeče knjige:

Zivanović: Politička istorija Srbije, 100 dinarjev.

Dr. Sina Marković: Teorija relativiteta, 15 dinarjev.

Karl Marks: Kapital, 30 dinarjev.

F. Filipović: Razvitak društva u ogleđau istorijskog materializma, 40 Din.

Denar je najbolje poslati naprej. Poštnina znaša 5 dinarjev.

Zadruga »ZELEZNIČARSKI DOM« vabi tem potom svoje člane na

ČLANSKO ZBOROVANJE

ki se vrši dne 30. decembra t. l. ob pol. 9. uri dopoldne v prostorih »Delavskega Doma« v Ljubljani.

Vsled zvišanja zadružnih deležev so nastala pri članih nesporazumevanja in je člansko zborovanje neobhodno potrebno. Zato se vabijo vsi člani podpisane zadruge, da store svojo dolžnost in se tega zborovanja udeleže.

Splošna Delavska Gospodarska Zadruga r. z. z. o. z., »Železničarski dom« v Ljubljani

Listnica uredništva.

J. K.: »Radnik«, centralni organ NDSJ, Beograd, Kosovska 43/IV; »Borba«, marksistična revija, istočam; »Borba«, Zagreb, Duga ulica 30/I. — Nismo nikakor navdušeni esperantisti, nasprotno: dobivamo »Nia Standardo«, organ Kifinterna. Rabimo bolj konkretne, aktualne stvari, ne tako teoretičnih razglabljanj v revijalnem stilu. — Vse dopisnike ponovno opozarjamo, da pišejo samo na eno stran in s črnilom, ali vsaj z navadnim svinčnikom, nikakor pa ne s »lininim« svinčnikom, ker sicer je treba vse še enkrat prepisovati.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij. Odgovorni urednik Anton Sušteršič. Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.